

УДК 376.091.12 – 054.62

**ПЕДАГОГІКА СПІВРОБІТНИЦТВА – ЦЕ ВІДКРИТА
ПРОГРАМА В РОБОТІ З ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ
В УМОВАХ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ**

Столярова Н.П.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

В статті зазначається, що педагогіка співробітництва – це протилежний напрямок авторитарній педагогіці, сукупність наукових ідей. Педагогіка співробітництва сприяє розвитку особистості, оскільки кожний її принцип має активізуючий, творчий характер.

Ключові слова: педагогіка, співробітництво, іноземний студент, викладач, адаптація.

**ПЕДАГОГИКА СОТРУДНИЧЕСТВА – ЭТО ОТКРЫТАЯ
ПРОГРАММА В РАБОТЕ С ИНОСТРАННЫМИ СТУДЕНТАМИ
В УСЛОВИЯХ ВЫСШЕГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ**

Столярова Н.П.

В статье отмечается, что педагогика сотрудничества – это противоположное направление авторитарной педагогики, совокупность научных идей. Педагогика сотрудничества способствует развитию личности, потому что каждый ее принцип имеет активизирующий, творческий характер.

Ключевые слова: педагогика, сотрудничество, иностранный студент, преподаватель, адаптация.

**PEDAGOGY OF COOPERATION IS THE OPEN PROGRAM
IN WORKING WITH THE FOREIGN STUDENTS UNDER
CONDITIONS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTION**

Stoljarova N.P.

The article notes that the pedagogy of cooperation is the opposite direction of the authoritarian pedagogy, aggregate of scientific ideas. Pedagogy of cooperation contributes to personality development because its each principle has an intensifying creative character.

Key words: pedagogy, cooperation, foreign student, teacher, adaptation.

Стратегічні напрями модернізації освіти і науки, їх значущість у суспільному розвитку країни визначаються об'єктивними тенденціями загальносвітового та внутрішньодержавного розвитку. Міністерство освіти і науки України сприяє європейській інтеграції в галузі вищої освіти щодо розвитку співробітництва між університетами, програм обміну та навчання студентів за кордоном як системою грантів, так і за індивідуальними програмами [1, с. 264].

Глобалізація світу, його інформаційна різноманітність обумовлюють включення людини у незрівнянно складну і масштабну систему взаємовідносин, що суттєво ускладнює життєву поведінку людини. Тому освіта повинна готувати розвинену, самостійну, самодостатню особистість, яка б керувалася в житті власними переконаннями і самостійним свідомим аналізом. Тому перехід від авторитарної педагогіки в роботі до педагогіки толерантності, співробітництва, де б навчання і виховання здійснювалися з урахуванням природних здібностей і психологічних особливостей кожної особистості є надзвичайно актуальним завданням педагогічної науки. Ці вимоги набувають особливого значення під час роботи з іноземними студентами.

В процесі адаптації іноземних студентів важливе місце займає педагогіка співробітництва – новий напрямок у діяльності закладів освіти. Слід відзначити, що сама ідея педагогічного співробітництва не є новою і бере початок в гуманістичній педагогіці Песталоцці, Макаренка, Сухомлинського, а згодом розроблена такими відомими авторами як В. Шаталов, С. Лисенков, І. Ільїн, С. Соловейчик, Ш. Амонашвілі та іншими видатними педагогами [8]. Саме вони очолили рух за оновлення педагогічної науки, адже суспільно-політичні, соціальні та економічні перетворення в державі вимагали нових підходів до розбудови освітньої системи в Україні. Так народилося нове педагогічне мислення і педагогіка співробітництва як протилежний напрямок авторитарній педагогіці.

Педагогіка співробітництва – це сукупність наукових ідей, які найбільш вірно відображають сутність сучасної педагогічної науки,

залучаючи молодь до навчання, до спілкування педагога та студентів [4, с. 360]. Ще К.Д. Ушинський відзначив, що виховання потребує терпіння, природжених здібностей, а також спеціальних знань. «Воспитатель – писав він, – должен стремиться узнать человека, каков он есть в действительности, со всеми его слабостями и во всем его величии, со всеми его будничными, мелкими нуждами и со всеми его великими духовными требованиями» [7, с.27].

Особливо важливого значення набуває педагогіка співробітництва під час навчально-виховного процесу з іноземними студентами. Завдання педагога полягає, в першу чергу, в тому, щоб допомогти людині, яка опинилася в іншоетнічному, незнайомому середовищі, створити оптимальні умови не лише для навчання, а й для її соціальної адаптації, залучити до участі у суспільному житті, навчити її розуміти культуру, поведінку, вчинки тих чи інших представників нового суспільства. Під час навчання відбувається процес не лише освіти, а й процес засвоєння соціальних норм і культурних цінностей того суспільства, в якому іноземний студент опинився. Тому на першому плані в діяльності педагога повинна стояти проблема соціалізації іноземних студентів, їх успішна інтеграція в інше етнічне середовище, адаптація в ньому. І саме педагогіка співробітництва, яка потребує від педагога високих гуманістичних якостей, таких як доброта, альтруїзм, почуття гідності, та психолого-педагогічних – комунікабельність, красномовність, відкритість у спілкуванні, – дозволяє вирішити вищезначені завдання [5, с. 13]. Важливим елементом також є професійна компетентність викладача, особистісна відкритість, здатність зрозуміти іноземного студента, його стан, потреби, нахили і головне – прийняти його як особистість, як рівноправного партнера навчальної діяльності.

Педагог, який стоїть на позиції відкритого і доступного спілкування, дає можливість іноземному студенту викласти особисті думки, почуття, щиро цікавиться його життям у новому середовищі, небайдужий до його проблем, відчуває його внутрішній стан, – володіє головними принципами педагогічного спілкування, від якого один крок до педагогіки співробітництва. В. Сухомлинський розглядав культуру спілкування, технологію комунікативної діяльності як важливий показник педагогічної творчості [6, с. 99]. Саме завдяки роз-

ширеному спілкуванню здійснюється взаємовплив рівноправних суб'єктів спілкування – педагога і студента. К.Станіславський вивів закономірності основних стадій органічного процесу спілкування, які повною мірою відносяться і до педагогічної діяльності. Згідно з Л.С. Нечепоренко, спілкування – це надзвичайно складний, багатоплановий процес, в ході якого встановлюються певні контакти, що формують відповідні стосунки, взаємовідношення між окремими особами, групами [3, с. 11]. Професійне спілкування забезпечує через викладача трансляцію особистої культури, знань, умінь, встановлення емоційного і ділового контакту на принципах партнерства.

Педагогіка співробітництва сприяє розвитку особистості, оскільки кожний її принцип має активізуючий, творчий характер. Відношення до студентів-іноземців, увага до них у педагогічній справі займає головне місце. Викладач створює такі відносини, які викликають у студентів цікавість до предмета, почуття успіху, просування вперед. Виховуючи співробітництвом, педагог розвиває у них старанність, цілеспрямованість, бажання засвоїти предмет якомога швидше і успішніше. Іноземні студенти потребують підвищеної уваги викладача не лише під час навчання, а й у повсякденному житті, від цього залежить їх успішна інтеграція в інше етнічне середовище, адаптація в ньому.

Ще один із принципів педагогіки співробітництва – *особистісний* підхід замість *індивідуального*. Тобто, якщо викладач не може здійснити індивідуального підходу до іноземних студентів повною мірою (наприклад, із-за великої кількості), то він використовує такі прийоми, коли кожен студент відчуває себе особистістю, відчуває увагу викладача особисто до нього; кожен студент на занятті отримує оцінку за свою працю, заохочення. Окрім цього, ніхто не ображає студента-іноземця за допущені ті чи інші помилки, а викладач толерантно роз'яснює йому причини та суть цих помилок.

В педагогіці співробітництва велике значення має так звана *ідея опорних сигналів*, яка реалізується за допомогою набору ключових слів, знаків, схем, таблиць, мап та іншого, що розвивають творче мислення у іноземних студентів. Опорний сигнал дозволяє виключити зазубрення предметів і полегшує запам'ятовування нового матеріалу.

Має значення і *ідея самоаналізу*, яка полягає в тому, щоб навчити іноземних студентів аналізувати свої знання і знання своїх товаришів. Колективний аналіз відповіді студента сприяє індивідуальній самооцінці.

Педагогіка співробітництва на сьогоднішній день – це відкрита програма, особливо в роботі з іноземними студентами, яка постійно розвивається, уточнюється збагачується зусиллями багатьох педагогів. Вона враховує всі складні процеси, які відбуваються у нашому суспільстві, і орієнтує на майбутнє. Михайлівський В.А. у своїй праці «Педагогіка сотрудництва» пише, що «вищій школі, педагогам, всьому нашому суспільству, потрібна нова педагогіка, в центрі якої стоїть студент; основними її методами і прийомами є ті, що залучають до навчання, ведуть до спільної праці педагога і студента; яка ввібрала в себе всі найбільш гуманні, творчі ідеї класичної педагогіки, що народилися завдяки досвіду людей всіх епох історії людства і розроблені нашими сучасниками, педагогами-новаторами» [2, с. 56].

Педагогіка співробітництва – це справжня педагогічна творчість викладача, яка виступає як розумова і практична діяльність, що спрямована на розробку, конструювання нових ідей, форм, методів, досвіду, методичних систем, які відповідають головному завданню вищої школи – підготовці висококласних фахівців для тих країн, які надіслали своїх студентів для навчання в Україну.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вища освіта України і Болонський процес: Навчальний посібник / За редакцією В.Г. Кременя. – Тернопіль, 2004. – с. 264.
2. Михайлівський В.А. Педагогіка сотрудництва. – Х., 1989. с. 56.
3. Нечепоренко Л.С. Про педагогічну майстерність (науково-методичні матеріали до спецкурсу з педагогіки). – Харків, 1995. – с. 11.
4. Нечепоренко Л.С. та ін. Класична педагогіка: Навчальний посібник. – Харків, 1998. – с. 360.
5. Немець Л.М. Навчально-методичний комплекс з курсу «Соціальна педагогіка з основами педагогічної майстерності». – Харків, 2002. – с. 13.
6. Сухомлинський В.А. О воспитании / Составитель С. Соловейчик. – М., 1967. – с. 99.